

«NO ENTENEM RES DE TOT AÇÒ»

El nacionalisme de Tip i Coll

Fa dos diumenges la parella d'humoristes Tip i Coll van haver d'abandonar Barcelona per un enfrontament amb l'audiència de Catalunya Ràdio. Uns fets que han estat desvirtuats o silenciats.

Jeroni Castelló

«**H**em marxat de Barcelona, però no per culpa dels catalans», comentava, un poc més assossegat, José Luis Coll a la premsa de Madrid, dimecres passat. Tot just una setmana abans, el dia 19, el mateix Coll i Luis Sánchez Polack —Tip— van protagonitzar un fort incident en el programa *Fil directe*, de Catalunya Ràdio, a Barcelona.

«Són vostés els qui estan matant el meu idioma, i això no ho admet. Si no es parla el meu idioma, és un menyspreu que no tolere de cap manera». Van ser paraules, també, de José Luis Coll, afectat, nerviós, encara que després va demanar disculpes al públic.

Els oïdors de *Fil directe* fan les preguntes als protagonistes de cada pro-

«Tot açò no va contra els catalans en general».

grama en la llengua de l'emissora, la del país. Els fets han estat escampats per tots els mitjans de comunicació. La locutora de Catalunya Ràdio es va oferir a traduir les preguntes al castellà, perquè la parella d'humoristes l'entenien «una mica» i «una mica menys». Després de tres intervencions, José Luis Coll —i no Josep Lluís, com matisà l'humorista en la premsa madrilenya alguns dies més tard— s'encengué del tot. «No con-

testaré cap pregunta més si no és en castellà, el meu idioma». Les protestes de l'audiència, inclosos alguns insults a mesura que augmentava la tensió, es repetien una rere una altra. En acabar *Fil directe*, Coll repetia del tot estranyat: «No entenc res, no sé com hem arribat a açò».

Segons Sílvia Còppulo, locutora del programa i protagonista dels incidents: «aquests senyors, és cert, no han entès res. Absolutament res. Convé dir que l'entrevista no es realitzava als locals de Catalunya Ràdio, sinó als de l'Associació de la Premsa de Barcelona, perquè Tip i Coll van dir-nos que no tenien més temps i que, si no era des d'allí, que no la feien. Potser en l'emissora tot hauria estat distint, perquè haurien captat la situació des del principi. L'actitud del senyor Coll em sembla lamentable. Això demostra que fora de Catalunya no tenen res clar, una gran part de la gent encara no ens coneix ni ens entén».

Dijous dia 20, un dia després de l'incident, alguns representants de la Crida van demanar una reunió amb els responsables de la sala Scala i amb

la parella d'humoristes. Els van avisar que els fets havien estat greus i que la Crida protagonitzaria una protesta dissabte, davant la sala, en el moment de l'actuació. Això, més alguna amenaça de bomba i una protesta generalitzada en distints mitjans de comunicació, van moure les parts a un acord. Tip i Coll deixaven Barcelona el dia quatre, la sala Scala desautoritzava els humoristes per les seues declaracions i Coll es retractava dels

José Luis Coll, públicament, el «progre» de la parella.

fets. Tot això, a petició de la Crida, segons exigien els humoristes.

Diumenge, l'empresa i Tip i Coll tornen a reunir-se amb membres de la Crida, i pretenen canviar els termes del «pacte». Continuen les protestes en distints mitjans. La sala Scala argumenta que, a causa d'una assistència molt superior a totes les previsions, els humoristes tenien la possibilitat de continuar l'espectacle fins el mes de març, i que, malgrat això, acceptarien de deixar Barcelona el dia 8 o, en cas contrari, ho farien «sota coaccions» el mateix diumenge, dia 2, a la matinada. La Crida accepta la proposta en aquests darrers termes i Tip i Coll deixen Barcelona, «però no per culpa dels catalans».

A parer de Jordi Sánchez, membre de la Crida i participant en totes les converses, «aquesta ha estat una victòria. Un toc d'atenció a tots els estrangers que passen per Catalunya. Qualsevol pot pensar el que vulgui de nosaltres, del nostre idioma, però no ens pot menysprear en públic. L'actitud de la Crida serà sempre la mateixa. Cal que aquell que ens visiti entengui que som una cultura i un poble distints, que ens ha de respectar com puguem fer-ho arreu del món».

L'endemà, la Crida fa públic un comunicat sobre l'incident, on matisa: «Després de la darrera reunió de les tres parts, hem arribat al següent acord: «El duo d'humoristes espanyols Tip i Coll acabava la seua actuació a la sala d'espectacles Scala de Barcelona ahir a la nit, sis dies abans de finalitzar el contracte i marxava de Catalunya 'per decisió de la Crida'

(tal com els esmentats humoristes van exigir que constés davant els mitjans de comunicació)... Des de la Crida es valora com un èxit la negociació, que pretenia defensar el dret de la llengua catalana com a pròpia i única en aquest país».

A partir d'ací comença una curiosa —o no tant— correguda entre els mitjans de comunicació estatals —sobretot de Madrid— per donar-ne una informació del tot contradictòria. Segons un articulista del diari *Ya*, «Tip i Coll han deixat la sala Scala amenaçats per no respondre en català preguntes d'oïdors en una emissora barcelonesa. Ells saben que Catalunya no és la Crida».

En el mateix diari, Coll puntualitza que la mesura «no va contra els catalans en general. La Crida ha estat l'única culpable de la nostra decisió..., havíem decidit descansar en la capital i actuar en províncies, on ens ha anat molt bé...».

El País es va mostrar molt més suau en la informació, la qual va relegar a les pàgines d'espectacles, i amb una extensió poc considerable. El rotatiu madrileny recollia la informació de l'*Avui*, segons la qual, en paraules del mateix Coll: «Potser tot açò ha estat un malentés, tal vegada per culpa meua. Pregue que em perdonen totes les persones que s'hagen sentit ofeses per les meues paraules. A partir d'ara, m'esforçaré per parlar i entendre el català». I allí la pau.

La informació de *Cambio 16*, per contra, s'acostava més a la facilitada per *Ya*, encara que s'hi ajuntava també una columna amb les opinions de

la Crida. En la informació general, però, es qualificava aquesta organització com a «radical» i «extremista», en nota del periodista que redactava l'article.

Finalment, *El Alcázar* dedicava tota una pàgina als fets, on reproduïa unes declaracions de Tip, sota el títol: «Se ha llegado a una situación límite y no hay derecho a lo que está ocurriendo». Segons Luis Sánchez Polack, «si açò continua per aquesta via, arribarà un moment en què es negarà el treball a tots els artistes, obrers o el que siga que no siguen de la regió on pretenen treballar. Catalunya és part d'Espanya... Això, de veritat, no s'hauria de tolerar. Supose que, coses així, haurien d'impedir-les les autoritats. Perquè s'ha demostrat que les adhesions rebudes eren de grups minoritaris, però que armen molta bronca...»:

Els grups extremistes i minoritaris, però, no van quedar en evidència en el programa de la SER *Pido la palabra*, que dirigeix Inaki Gabilondo, on l'actitud de la Crida va obtenir 3.727 vots, enfront de la de Tip i Coll, que n'obtingué 1.701, entre l'audiència de Catalunya.

Silvia Cópulo va definir l'actitud de Tip «com molt més intel·ligent, enfront de la de Coll, i això que aquest darrer té l'anomenada de ser més progressista, pròxim al PSOE».

Dijous de la setmana passada Tip i Coll van actuar a València. Malgrat alguns rumors que insinuaven alguna protesta nacionalista, ho van fer amb plena normalitat. El segon va marxar precipitadament cap a Madrid, però Luis Sánchez Polack, nascut a València, on passà alguns anys de la seua infància, un humorista que no s'estima la política ni els polítics i, si en fa broma, és «perquè està de moda», al qual no agrada la democràcia ni aquest govern, però que es defineix com «el més demòcrata del món», va parlar amb nosaltres, amb una premissa ben clara: «Sóc valencià i entenc el valencià, però m'hauràs de parlar en castellà, perquè no podria captar tot el que em dius».

—Sembla que vostè no intervingué en el programa d'una manera tan crispada com el seu company.

—Vaig dir que em semblava lògica l'actitud de José Luis. Però jo m'ho vaig prendre en pla més filosòfic, humorístic. No sabíem que l'emissora era totalment catalana. Si ho arribem a saber, potser no hi hauríem anat, perquè no coneixem el català. Clar. Jo vaig intentar contemporitzar i vaig pensar que calia passar allò de la millor manera possible. Una senyora,

concretament, però, em digué que perquè no sabia parlar català. I jo, Luis Sánchez Polack, li vaig dir que perquè m'havia alçat a les onze, que era la una i que, per tant, no m'havia donat temps a aprendre'l.

—*Alguna premsa ha llevat importància a l'incident.*

—Però en realitat en té molta, perquè és una qüestió política. Un sector, un grup d'allí que no sé ni com es diu, han pressionat perquè ens n'anàssem, per no saber català, i això al nostre propi país...

—*¿Per no saber parlar-lo o per exigir que el parlaren els altres?*

—No, per eixigir, no. Potser per una falta de cortesia. Si tu ara em parles castellà, perquè jo no entenc del tot el valencià, és per cortesia. Això és lògic i no que tu et dugues algú perquè jo t'entenga.

—*Dins aquestes coordenades, la situació del català és molt precària.*

—No, perdona. La primera volta que vaig anar a Barcelona, vaig preguntar a un senyor on hi havia la plaça de la Universitat, i em va respondre si jo no parlava català. Li vaig contestar que no, perquè, en tal cas, li ho hauria preguntat en aquest idioma, i m'ho va indicar en castellà. Vull dir que, en molts anys —d'això, en fa quaranta—, sempre que he anat a Barcelona hi he sentit parlar català.

—*Sí, al carrer, però, ¿i a la Universitat, als mitjans de comunicació, a la vida pública...?*

—Això és cosa del Ministeri d'Educació, no meua. Del govern, i jo no sóc el govern. Em sembla molt bé que es parlen totes les llengües d'Espanya, el català, el valencià, el basc, el gallec o el bable... En fi, ho entenc perfectament per a ells, per a la regió. Però, per a un altre espanyol... Em sembla que tenen un deure de cortesia, li han de parlar en l'idioma que entén. És lògic i normal...

—*¿Com es poden evitar aquestes situacions tan tenses?*

—Duent-se bé. Si hi ha cortesia entre tots i tots ens preocupem d'entendre'ns. En fi, tu ara no em parles en valencià, perquè jo t'ho he demanat, no necessites un intèrpret. Ets una persona educada i em parles en castellà. A més, som a Espanya. No és tan difícil d'entendre...

—*En molts estats del món amb diversos idiomes, com Canadà o Suïssa, els parlants d'un idioma poden ignorar-ne un altre.*

—Sí, però hi ha Alemanya, on es parla l'alemany, i Anglaterra, on es «A Alemanya, l'alemany, i a Anglaterra, l'anglès.»

parla l'anglès... A Suïssa és que no hi ha idioma suís. A Espanya hi ha el castellà, que és l'idioma espanyol. Clar.

—*Vosté diu que és valencià...*

—Sóc un enamorat de València. Per moltes coses. Primer perquè vaig nàixer en la ciutat. Després, perquè el meu pare era d'Oriola, del regne de València. Vaig passar ací la meua infància i he vingut sempre que he pogut, perquè em sembla una meravellosa província espanyola. Soc de València i, és clar, espanyol.

—*¿Nacionalista espanyol?*

—Espanyol només.

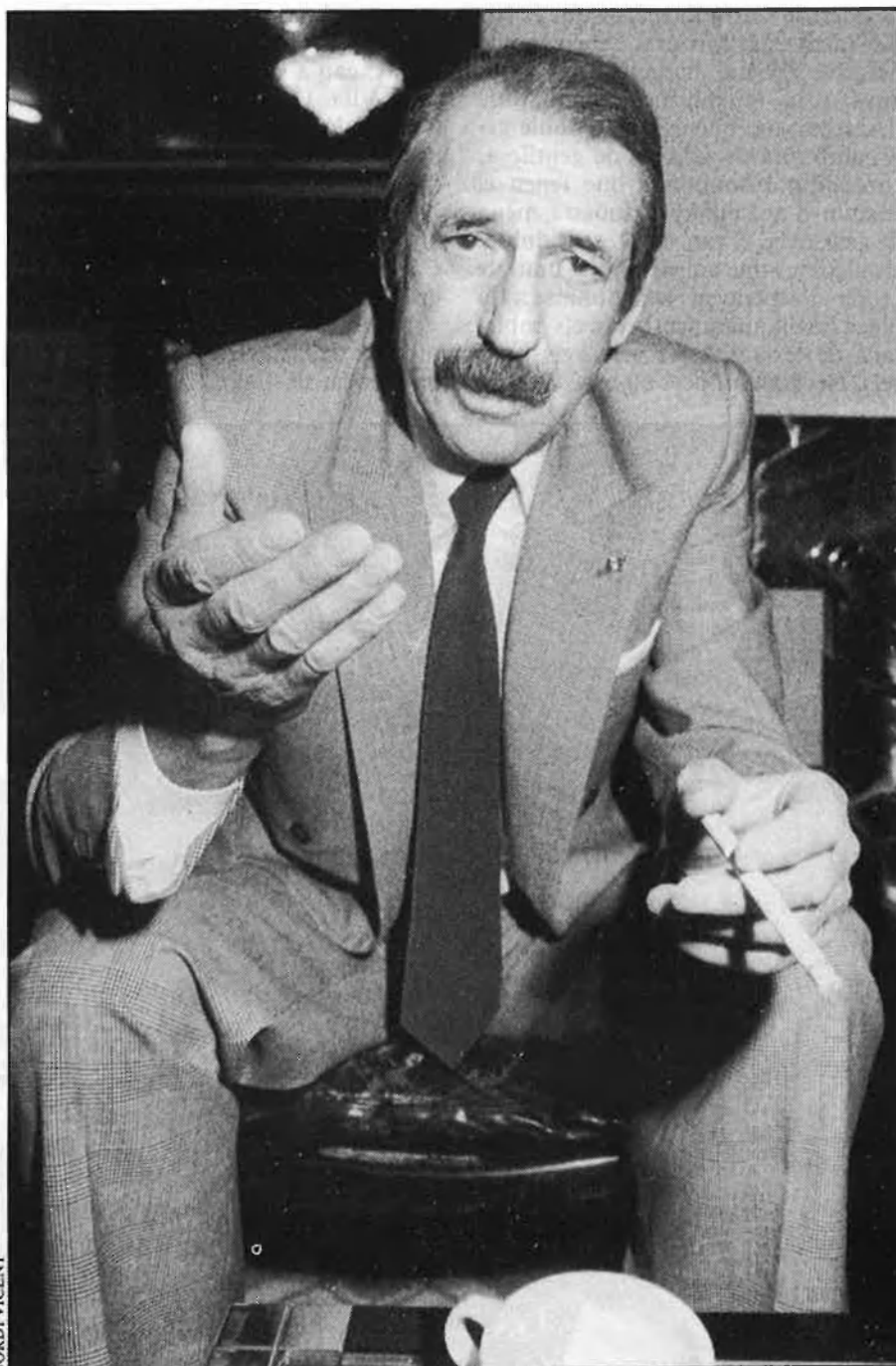
—*¿Per què diu regne de València?*

—Perquè és el regne de València.

—*Però, ¿el regne no és Espanya i, Juan Carlos, el rei?*

—Bé, sí. Doncs, la regió valenciana. Perdonat per l'error. Si ara ja no és regne, no deu ser regne, regió valenciana, València, doncs...

Deien a Barcelona que Tip i Coll no entenen res, que no ens entenen. Sí que es saben, però, moltes coses. Així ho rematava Sánchez Polack al final de la conversa: «Estic un poc fart de tot el problema. Com diu un bon refrany castellà —i subratllat "castellà"— "Agua pasada no mueve molino". Jo no em dedique a la política. Vull dedicar-me a l'humor. A la meua vida particular. A la vida normal». I tan normal. □

JORDI VICENT